

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของงานวิจัย

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มถือเป็นอุตสาหกรรมที่มีห่วงโซ่การผลิตขนาดใหญ่และมีความสำคัญเป็นหนึ่งในปัจจัยความต้องการของมนุษย์ ประเทศไทยปัจจุบันแม้ไม่ได้ส่งออกในด้านสินค้าอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเป็นหลัก แต่สิ่งทอก็ยังเป็นภาคอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ในประเทศที่ได้รับความสนใจจากทั้งนักธุรกิจในประเทศและองค์กรที่เกี่ยวข้องต่างๆ โดยมีการให้และรับข้อมูลข่าวสารการส่งเสริมอุตสาหกรรมภายในประเทศและนโยบายต่างๆ รวมถึงมีการกระตุ้นภาคอุตสาหกรรมอย่างมากในการเสนอแผนเตรียมตัวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงจากนโยบายภาครัฐด้านแรงงานและการส่งเสริมอุตสาหกรรมด้านอื่น ทั้งนี้จากอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มต้องอาศัยแรงงานจำนวนมากในการผลิต ทำให้ผู้ประกอบการต้องปรับกลยุทธ์หลายด้าน เพื่อให้สามารถรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ปัจจุบันด้านผู้ประกอบการได้รับผลกระทบจากนโยบายรัฐในด้านทรัพยากรบุคคลมากขึ้น ทั้งยังมีปัญหาเศรษฐกิจตลาดส่งออกหลักอย่างยุโรปและสหรัฐอเมริกาหยุดชะงัก ทำให้อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มประสบภาวะด้านเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศทรุดตัวลง ผู้ประกอบการบางกลุ่มเปลี่ยนกลยุทธ์ โดยการเปลี่ยนฐานการผลิตไปยังประเทศกลุ่มที่มีค่าแรงต่ำกว่าหรือผลิตสินค้าในระดับคุณภาพที่ต่ำลงเพื่อความอยู่รอด เหตุนี้ทำให้อุตสาหกรรมภายในประเทศเกิดสถานะถดถอยทางเศรษฐกิจ รวมทั้งยังมีการเปิดเสรีทางการค้าที่จะเกิดขึ้นในปีพ.ศ. 2558 หากอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มยังไม่มีเป้าหมายหรือกลยุทธ์ในการปรับตัว อาจจะทำให้ประเทศสูญเสียอุตสาหกรรมด้านนี้ไป

ในงานวิจัยครั้งนี้มุ่งให้ความสำคัญกับความสามารถของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย โดยอาศัยการหลักการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันอย่าง Diamond Model ของ Michael E. Porter ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบการแข่งขัน 6 ด้าน เปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเป็นหลัก ได้แก่ ประเทศเวียดนามและอินโดนีเซีย และนำข้อมูลมาทำการเปรียบเทียบวิเคราะห์ในรูปแบบ SWOT Analysis เพื่อให้เห็นถึงจุดเด่น โอกาสในการนำไปปรับใช้และสร้างกลยุทธ์ให้สามารถแข่งขันได้ จากการเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้างต้น ล้วนเป็นข้อมูลหลักให้กับผู้ประกอบการ สามารถนำไปศึกษาสำรวจธุรกิจของตน และงานวิจัยนี้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาถึงปัญหาหรืออุปสรรคในการสร้างนวัตกรรมของผู้ประกอบการ รวมถึงเสนอกรอบแนวคิดการสร้างระบบพัฒนาสมรรถนะให้กับผู้ประกอบการธุรกิจสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง (Small and Medium-sized Economic) และขนาดใหญ่ตลอดห่วงโซ่การผลิต

ให้มีความยั่งยืน มั่นคงในการดำเนินธุรกิจสู่การแข่งขันเสรี เมื่อเปิดการค้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันและศึกษาการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสิ่งทอตลอดห่วงโซ่มูลค่าในประเทศไทยอย่างเป็นระบบ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงาน และวิธีการสร้างนวัตกรรมเพื่อการแข่งขันอย่างยั่งยืน
- 2) เพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันด้านอุตสาหกรรมสิ่งทอ กับประเทศที่เข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- 3) เพื่อค้นคว้าหาปัจจัยต่างๆ ถึงข้อเท็จจริงในภาพรวมและสร้างกรอบแนวคิดส่งเสริมให้เกิดการสร้างนวัตกรรมในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของประเทศไทย

1.3 ขอบเขตงานวิจัย

การศึกษานี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มภายในและนอกประเทศ ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการจากผู้เชี่ยวชาญในอุตสาหกรรม เพื่อสร้างกรอบแนวความคิดด้านนวัตกรรม รวมถึงศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการสร้างนวัตกรรมของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ต่อความสามารถในการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการ

1.3.1 ขอบเขตด้านประชากร

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สามารถแบ่งการศึกษาเป็นสองส่วน ดังนี้

1. การศึกษาเชิงสัมภาษณ์ (Interview)

เข้าสัมภาษณ์ตัวแทนของอุตสาหกรรม เพื่อศึกษาสภาพการแข่งขันในปัจจุบัน การเสนอแนะการพัฒนาสมรรถนะให้กับผู้ประกอบการ โดยมีรายชื่อตัวแทนแต่ละภาคส่วนของธุรกิจหรือองค์กรจำนวน 7 ท่าน ดังต่อไปนี้

- 1) นายกสมาคมอุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์และตกแต่งสิ่งทอไทย (President, The Association of Thai Bleaching Dyeing Printing and Finishing Industries)
- 2) ผู้อำนวยการศูนย์ข้อมูลสิ่งทอ (Director of Textile Information Center)
- 3) ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมเทคโนโลยี (Director of Technology Promotion Division)
- 4) ผู้เชี่ยวชาญ สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ (Thailand Textile Institute Expert)

- 5) ผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจำนวน 3 ท่าน
- 6) ศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรทั้งหมดของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรม แบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษากลุ่มผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสิ่งทอตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ จำนวน 400 คน ซึ่งเป็นผู้ประกอบการขนาดเล็ก ขนาดกลาง (Small and Medium-sized Economic) และขนาดใหญ่ที่ทำธุรกิจอยู่ในประเทศไทย โดยอาศัยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire)

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

แบ่งเนื้อหาเป็นสามส่วน ส่วนแรกคือ การเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มกับสมาชิกในกลุ่มประเทศสมาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยอาศัยแนวคิด Diamond Model รวมถึง SWOT Analysis และการวิเคราะห์ภาพรวมของการนำเข้าส่งออกของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ส่วนที่สองคือ การสร้างกรอบแนวคิดเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้ประกอบการ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและส่วนที่สามคือ การศึกษาปัจจัยการเกิดนวัตกรรมที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการ

1.3.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ในส่วนการศึกษาเชิงสำรวจหรือส่วนที่สองของการวิจัย ตัวแปรต้น ได้แก่

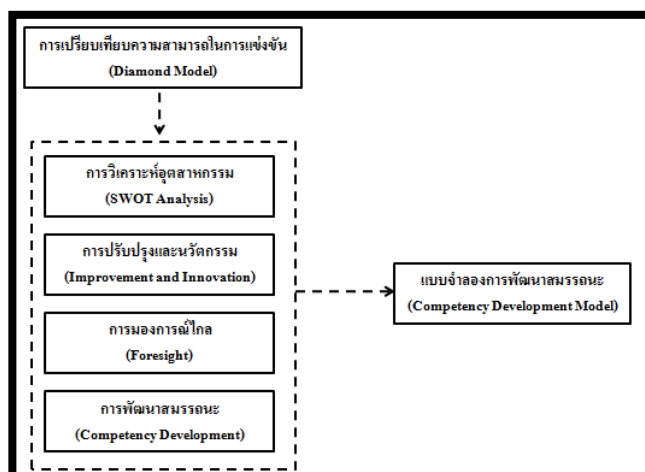
- 1) ทรัพยากรที่จับต้องได้ (Tangible) อาทิเช่น คน เงินทุน ระยะเวลาและเครื่องจักร
- 2) ทรัพยากรที่จับต้องไม่ได้ (Intangible) อาทิเช่น ความคิดสร้างสรรค์ การค้นคว้า วิจัยและพัฒนา การจัดการความรู้ รวมถึงวัฒนธรรมภายในองค์กร
- 3) ปัจจัยภายนอก (Environment) อาทิเช่น การตลาด การแข่งขัน นโยบายและโลกาภิวัตน์

ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัจจัยในการสร้างนวัตกรรมด้านใดที่มีผลต่อสมรรถนะของผู้ประกอบการ

1.3.4 กรอบแนวคิด

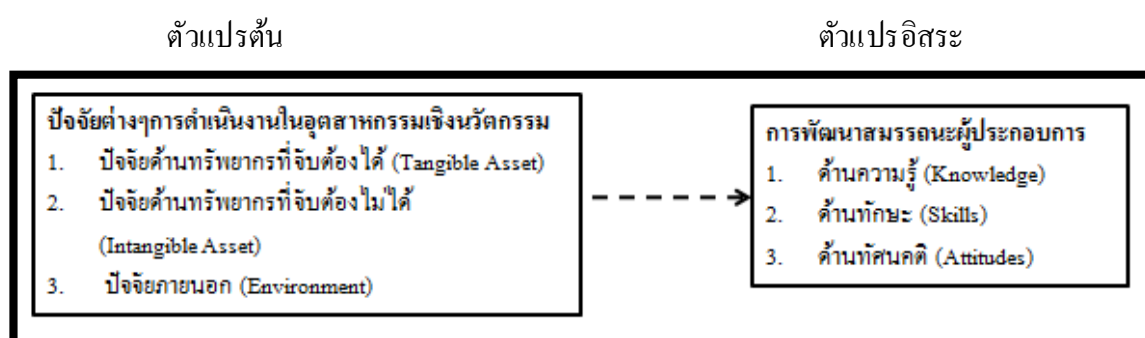
งานวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ จึงมีกรอบแนวคิด ดังนี้

1. เชิงคุณภาพ

รูปที่ 1.1 กรอบแนวคิดงานวิจัยเชิงคุณภาพ

2. เชิงปริมาณ

รูปที่ 1.2 กรอบแนวคิดงานวิจัยเชิงปริมาณ

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงสัมภาษณ์ (Interview) และการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งเป็นรูปแบบวิธีการวิจัยที่แสวงหาความรู้ ความเป็นจริง เพื่อเป็นการนำไปประยุกต์ให้เกิดแนวคิดใหม่ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย จึงอาศัยการเก็บข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยวิธีการสัมภาษณ์ (interview) และการเก็บแบบสอบถาม (Questionnaire) ดังนี้

1. การประมวลข้อมูลหรือการเก็บข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

เก็บรวบรวมข้อมูลจากวารสาร บทความและรายงานการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการวิเคราะห์ศักยภาพในการแข่งขันจากทฤษฎี Diamond of National Competitive Advantage ของ Michael E.

Porter และจากสถิติการนำเข้า ส่งออกของอุตสาหกรรมทั้งในและนอกประเทศ จากข้อมูลทางสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ

2. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis)

อาศัยการสัมภาษณ์ (Interview) และการเก็บแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) การวิเคราะห์สภาพจริงของอุตสาหกรรมผ่านแนวคิด SWOT Analysis ศึกษาปัจจัยการสร้างนวัตกรรมที่มีผลต่อสมรรถนะของผู้ประกอบการ และการเสนอกรอบแนวคิดในการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการ (Competency Development) ซึ่งกรอบแนวคิดนี้จะส่งผลกระทบต่อทั้งระบบความคิด การดำเนินงานในธุรกิจภาคอุตสาหกรรมของสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย

1.5 ประโยชน์และผลที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย

- 1) เป็นองค์ความรู้ แนวคิด เป้าหมายและปัจจัยในการส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมเพื่อการดำเนินธุรกิจของอุตสาหกรรมสิ่งทอยั่งยืนในประเทศไทย
- 2) เป็นแหล่งข้อมูลเชิงลึกของอุตสาหกรรมสิ่งทอในปัจจุบัน ในเรื่องการดำเนินงานขององค์กรโดยรวมของอุตสาหกรรมสิ่งทอตลอดสายการผลิตในประเทศ เพื่อนำไปสู่การสร้างนโยบายส่งเสริม
- 3) เป็นแนวทางปฏิบัติให้กับองค์กรอื่นในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นการเตรียมความพร้อมการเข้าสู่สมาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไป